

CZĘŚĆ I

Z DZIAŁALNOŚCI ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ

Nowelizacja ustawy – Prawo geologiczne i górnicze –
w zakresie podziemnego składowania dwutlenku węglaMariola Jakoniak¹

W dniu 23 kwietnia 2009 r. została przyjęta dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniająca dyrektywę Rady 85/337/EWG, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE, 2008/1/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 (Dz. Urz. UE L 140 z 05.06.2009, str. 114, z późn. zm.), zwana dalej „dyrektywą CCS”. Wejście w życie tej dyrektywy było związane z przyjęciem przez Unię Europejską zobowiązań do redukcji emisji gazów cieplarnianych, w tym przede wszystkim dwutlenku węgla powstającego przy spalaniu paliw kopalnych, w związku z próbami ograniczenia efektu cieplarnianego i spowolnienia obserwowanych zmian klimatycznych.

Technologia wychwytywania dwutlenku węgla oraz jego składowanie w formacji geologicznej (*Carbon Capture and Storage* – CCS), zwana dalej „technologią CCS”, jest uznawana za jeden z potencjalnych sposobów ograniczenia nadmiernej emisji dwutlenku węgla do atmosfery. Omawiany proces polega na wychwytywaniu dwutlenku węgla z instalacji przemysłowych, przetransportowaniu go do miejsca składowania i zatłoczeniu do odpowiedniej formacji geologicznej. Obecnie technologia CCS jest w fazie prac badawczych. Dyrektywa CCS jest pierwszym unijnym aktem prawnym, który reguluje zagadnienia związane z geologicznym składowaniem dwutlenku węgla.

W dniu 27 września 2013 r. została uchwalona ustawa o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013 r., poz. 1238). Celem wymienionej nowelizacji było implementowanie przepisów dyrektywy CCS do krajowego porządku prawnego przez ustanowienie ram prawnych prowadzenia działalności w zakresie bezpiecznego podziemnego składowania dwutlenku węgla. Ze względu na pionierski oraz badawczy cha-

rakter technologii CCS, przepisy dotyczące podziemnego składowania dwutlenku węgla ograniczono do realizacji wyłącznie projektów demonstracyjnych² wychwyty i składowania CO₂.

Zakres przedmiotowy dyrektywy CCS, oprócz geologicznego składowania dwutlenku węgla, obejmuje również zagadnienia związane z przesyłem i dostępem do sieci, którą będzie transportowany dwutlenek węgla od producenta (emitent) do podziemnego składowiska, dostępem do podziemnych składowisk, a także kwestie pośrednio związane z wychwytem dwutlenku węgla z instalacji. Wyżej wymienione uregulowania wykraczają poza zakres Prawa geologicznego i górniczego (Pgg) i wymagały zmian innych ustaw, w tym m.in.: Prawa energetycznego, Prawa ochrony środowiska, ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W celu osiągnięcia jednoznacznej interpretacji przepisów Pgg, do nowelizacji ustawy wprowadzono szereg nowych definicji, przede wszystkim definicję podziemnego składowiska CO₂, kompleksu podziemnego składowania CO₂, działań naprawczych, formacji geologicznej, wycieku CO₂, zamknięcia podziemnego składowiska CO₂. Konieczne okazało się również nadanie nowego brzmienia niektórym definicjom określonym w dotychczasowych przepisach Pgg.

W myśl przepisów dyrektywy CCS podziemne składowanie dwutlenku węgla, a także poszukiwanie lub rozpoznawanie kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla, wymaga uzyskania pozwolenia. W warunkach polskich przewidziano, że będzie ono miało formę koncesji udzielanej przez ministra właściwego do spraw środowiska na podstawie przepisów Prawa geologicznego i górniczego.

Przepisy nowelizowanej ustawy określają wymagania, jakie powinien spełniać wniosek o udzielenie koncesji. Większość wymagań nawiązuje do istniejących w Pgg ure-

¹ Departament Geologii i Koncesji Geologicznych, Ministerstwo Środowiska, ul Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa; dgikg@mos.gov.pl.

² W myśl zawartej w nowelizacji ustawy definicji – przez projekt demonstracyjny wychwyty i składowania dwutlenku węgla należy rozumieć przedsięwzięcie polegające na wychwytywaniu, przesyłaniu i podziemnym składowaniu dwutlenku węgla, spełniające kryteria dotyczące projektów demonstracyjnych określone w decyzji Komisji nr 2010/670/UE z dnia 3 listopada 2010 r. Ustanawia ona kryteria i środki dotyczące finansowania komercyjnych projektów demonstracyjnych mających na celu bezpieczne dla środowiska wychwytywanie i geologiczne składowanie CO₂ oraz projektów demonstracyjnych w zakresie innowacyjnych technologii energetyki odnawialnej realizowanych w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie, ustanowionego dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz. Urz. UE L 290 z 06.11.2010, str. 39, z późn. zm.), które jest realizowane w celu sprawdzenia: 1) skuteczności i przydatności stosowania technologii wychwyty i składowania dwutlenku węgla w zakresie ograniczenia emisji dwutlenku węgla; 2) bezpieczeństwa stosowania technologii wychwyty i składowania dwutlenku węgla dla zdrowia i życia ludzi oraz dla środowiska; 3) potrzeby i zasadności dopuszczenia do stosowania technologii wychwyty i składowania dwutlenku węgla na skalę przemysłową.

gulowań w tym zakresie, których uzupełnieniem są warunki określone w dyrektywie CCS. W zakresie wniosku o udzielenie koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla, dyrektywa nie zawiera żadnych przesłanek, jakimi powinien się kierować organ rozpatrujący wniosek o udzielenie tego typu pozwolenia. Wobec tego dostosowano istniejące ogólne wytyczne określone w Pgg dla wniosku koncesyjnego. W nowelizacji rozszerzono natomiast wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek o udzielenie koncesji na podziemne składowanie dwutlenku węgla, w nawiązaniu do postanowień dyrektywy CCS. Nowym rozwiązaniem jest obowiązek załączenia do wniosku koncesyjnego tzw. planu zagospodarowania podziemnego składowiska CO₂, nawiązującego swoją ideą do dokumentu, jakim jest projekt zagospodarowania złoża wymagany w przypadku wydobywania kopaliny. W celu spełnienia wymagań omawianej dyrektywy przewidziano, że plan zagospodarowania podziemnego składowiska dwutlenku węgla powinien zawierać m.in.:

- plan monitorowania składowiska,
- plan działań naprawczych,
- tymczasowy plan działań po zamknięciu składowiska.

Plan zagospodarowania podziemnego składowiska dwutlenku węgla, jako jeden dokument, jest zatwierdzany przez właściwy organ nadzoru górniczego (tj. Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego) i dopiero wówczas może być załączony do wniosku o udzielenie koncesji na podziemne składowanie dwutlenku węgla.

Ważnym elementem omawianej regulacji jest obowiązek ustanowienia zabezpieczenia finansowego prowadzenia działalności polegającej na podziemnym składowaniu dwutlenku węgla oraz mechanizmu finansowego związanego z przekazaniem odpowiedzialności za zamknięte podziemne składowisko dwutlenku węgla.

Zabezpieczenie finansowe ma na celu umożliwienie wypełnienia przez przedsiębiorcę wszystkich obowiązków wynikających z koncesji na podziemne składowanie dwutlenku węgla, w tym wymogów dotyczących monitoringu, zamknięcia składowiska, obowiązków po zamknięciu składowiska oraz rozliczeń w przypadku wystąpienia wycieków dwutlenku węgla. Warunkiem udzielenia koncesji na podziemne składowanie dwutlenku węgla jest ustanowienie zabezpieczenia finansowego w celu należytego wykonywania obowiązków związanych z użytkowaniem podziemnego składowiska dwutlenku węgla i likwidacją zakładu górniczego. Zabezpieczenie finansowe jest ustanawiane przez organ koncesyjny w toku postępowania o udzielenie koncesji w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie.

Przez cały okres obowiązywania koncesji na podziemne składowanie dwutlenku węgla przedsiębiorca jest zobowiązany utrzymywać zabezpieczenie finansowe w wysokości określonej przez organ koncesyjny, a w przypadku skorzystania ze środków zabezpieczenia – uzupełniać je do tej wysokości. W nowelizacji ustawy określono katalog dopuszczalnych form zabezpieczenia finansowego (pieniądze, gwarancja bankowa, gwarancja ubezpieczeniowa lub umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej), przy czym zabezpieczenie finansowe może być ustanowione w jednej lub kilku z ww. form.

Celem przepisów dotyczących zabezpieczenia finansowego jest m.in. zabezpieczenie Skarbu Państwa w przypadku likwidacji przedsiębiorstwa lub niewywiązywania się przez niego z warunków określonych w koncesji. Przyjęte rozwiązanie ma za zadanie umożliwienie właściwemu organowi skorzystanie ze środków zabezpieczenia finansowego w specjalnych, wymagających interwencji organu sytuacjach, np. w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa powszechnego spowodowanego wyciekami dwutlenku węgla i przejścia odpowiedzialności za składowisko.

Podobne uregulowania zamieszczone w nowelizacji ustawy odnoszą się do zabezpieczenia środków, które przedsiębiorca jest zobowiązany ustanowić na pokrycie kosztów ponoszonych przez Krajowego Administratora Podziemnych Składowisk Dwutlenku Węgla (KAPS CO₂) po przekazaniu mu odpowiedzialności za zamknięte podziemne składowisko dwutlenku węgla (tj. po likwidacji zakładu górniczego i przeprowadzeniu przez okres nie krótszy niż 20 lat monitoringu zamkniętego podziemnego składowiska dwutlenku węgla). Różnica między zabezpieczeniem finansowym a zabezpieczeniem środków dotyczy przede wszystkim wskazanych powyżej celów, na jakie są przeznaczane środki z ww. zabezpieczeń.

Nowelizacja ustawy Pgg nakłada obowiązek współdziałania przy wydawaniu decyzji koncesyjnej. Koncesja na poszukiwanie lub rozpoznawanie kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla będzie wydawana po zasięgnięciu opinii wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, właściwego ze względu na miejsce wykonywania zamierzonej działalności, analogicznie jak w przypadku poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopaliny.

Koncesja na podziemne składowanie CO₂ będzie natomiast wydawana w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, a także z właściwym wójtem, burmistrzem lub prezydentem miasta. Jeżeli obszar objęty wnioskiem koncesyjnym będzie zlokalizowany w obszarze morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego oraz pasa nadbrzeżnego albo w wyłącznej strefie ekonomicznej – wymagane będzie odpowiednio – uzgodnienie z dyrektorem właściwego urzędu morskiego albo z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej.

Nowym rozwiązaniem, przewidzianym w dyrektywie CCS, jest konieczność uzyskania stanowiska Komisji Europejskiej (KE) przed wydaniem pozwolenia na podziemne składowanie dwutlenku węgla. Rozwiązanie dotyczące współdziałania z KE jest wyraźnym odstępstwem od krajowych przepisów dotyczących sposobu prowadzenia postępowań administracyjnych w trybie Kodeksu postępowania administracyjnego. W ustawie uregulowano kwestię współdziałania z KE w ten sposób, że organ koncesyjny będzie przysyłał do Komisji kopię kompletnego wniosku koncesyjnego oraz projekt rozstrzygnięcia w terminie jednego miesiąca od dnia otrzymania wniosku. KE będzie mogła wydać niewiążącą opinię lub nie wydać opinii w sprawie.

Do działalności z zakresu podziemnego składowania dwutlenku węgla mają zastosowanie przepisy Pgg dotyczące zmiany, przeniesienia, cofnięcia i wygaśnięcia koncesji. W nowelizacji ustawy wprowadzono jednak kilka zmian, wynikających z konieczności dostosowania przepisów krajowych do wymagań dyrektywy CCS. Rozszerzono katalog przypadków, w których organ koncesyjny może cofnąć lub

zmienić z urzędu udzieloną koncesję na podziemne składowanie dwutlenku węgla. Przepisy te mają na celu prawidłowe wykonywanie obowiązków wynikających z koncesji, przede wszystkim w zakresie ustanowionego zabezpieczenia finansowego, a także zapewnienie bezpieczeństwa prowadzonej działalności i zastosowanie najlepszych dostępnych technik.

Dodatkowo w ramach omawianej regulacji wprowadzono mechanizm „przejęcia odpowiedzialności” (w odróżnieniu od „przekazania odpowiedzialności”) za podziemne składowisko dwutlenku węgla przez KAPS CO₂, w związku z cofnięciem koncesji na podziemne składowanie dwutlenku węgla oraz wygaśnięcia tej koncesji z określonych powodów. Rozwiązanie to ma na celu zapewnienie kontroli i bezpieczeństwa podziemnego składowiska dwutlenku węgla, w szczególności, gdy stwierdzone zaniedbania przedsiębiorcy, prowadzące do cofnięcia koncesji, mogłyby mieć negatywny wpływ na środowisko. W przypadku przejęcia odpowiedzialności za podziemne składowisko dwutlenku węgla, KAPS CO₂ przystępuje do zamknięcia składowiska lub – jeżeli z dokumentacji geologicznych, planu zagospodarowania podziemnego składowiska dwutlenku węgla, planu ruchu zakładu górniczego oraz ze sprawozdania z prowadzonej działalności, wynika, że istnieje techniczna możliwość i ekonomiczna opłacalność dalszego zatłaczania dwutlenku węgla do składowiska – KAPS CO₂ utrzymuje zakład górniczy w gotowości do czasu udzielenia nowej koncesji na podziemne składowanie dwutlenku węgla w danym składowisku, jednak nie dłużej niż przez okres 3 lat.

W związku z wprowadzeniem do Pgg nowego rodzaju działalności, wykonywanie prac geologicznych na potrzeby poszukiwania lub rozpoznawania kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla, a także jego podziemnego składowania, wymaga posiadania kwalifikacji geologicznych kategorii IV i VI oraz kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego, analogicznych do kwalifikacji, jakie są wymagane od osób wykonujących czynności w zakładach górniczych prowadzących podziemne bezzbiornikowe magazynowanie substancji, podziemne składowanie odpadów lub w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi.

Do robót geologicznych służących poszukiwaniu i rozpoznawaniu kompleksów podziemnego składowania CO₂, a także robót geologicznych służących innym celom, mają zastosowanie przepisy Pgg w zakresie projektowania i wykonywania prac geologicznych. Wyniki tych prac powinny zostać przedstawione w dwóch rodzajach dokumentacji geologicznych – w dokumentacji hydrogeologicznej i dokumentacji geologiczno-inżynierskiej, jak to ma miejsce w przypadku podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji i podziemnego składowania odpadów. Dokumentacje te są podstawą udzielenia koncesji na podziemne składowanie CO₂. Zmiany dokumentacji powinny być dokonywane w formie dodatków, przy czym w przypadku podziemnego składowania CO₂ nowelizacja ustawy wprowadza obowiązek obligatoryjnego sporządzania dodatku do dokumentacji w dwóch kluczowych momentach: w przypadku zamknięcia podziemnego składowiska CO₂, w celu podsumowania i rozliczenia procesu podziemnego składowania CO₂ oraz przed przekazaniem odpowiedzialności za podziemne składowisko dwutlenku węgla KAPS CO₂. Dodatek sporządzany przed przekazaniem odpowie-

działności za podziemne składowisko CO₂ ma na celu potwierdzenie długoterminowej stabilności składowanego CO₂ w składowisku i kompleksie podziemnego składowania CO₂, w którym ma być zlokalizowane składowisko. Szczegółowe wymagania dotyczące dokumentacji hydrogeologicznych i geologiczno-inżynierskich w związku z podziemnym składowaniem dwutlenku węgla określają przepisy wykonawcze.

Do korzystania z informacji geologicznej uzyskanej w wyniku prac wykonanych w ramach poszukiwania lub rozpoznawania kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla, a także informacji geologicznej wykorzystywanej do podziemnego składowania dwutlenku węgla mają zastosowanie ogólne przepisy Pgg. Dodatkowo wprowadzono regulację, z której wynika, że w przypadku wykonywania działalności polegającej na podziemnym składowaniu CO₂, wyłączne prawo do korzystania z informacji geologicznej wygasa z mocy prawa, z chwilą przejęcia przez KAPS CO₂ odpowiedzialności za podziemne składowisko dwutlenku węgla lub przekazania mu odpowiedzialności za zamknięte podziemne składowisko CO₂. Wprowadzenie takiego wyłączenia było niezbędne w celu umożliwienia KAPS CO₂ czuwania nad bezpieczeństwem podziemnego składowiska dwutlenku węgla, w przypadku przejęcia lub przekazania mu odpowiedzialności za to składowisko.

Analogicznie do złóż kopaliny i wód podziemnych, w nowelizacji ustawy wprowadzono obowiązek uwzględnienia udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a także w planach zagospodarowania przestrzennego województwa. W studiach i miejscowych planach będą ujawnione również obszary i tereny górnicze wyznaczone w koncesjach na podziemne składowanie dwutlenku węgla.

Do podziemnego składowania dwutlenku węgla znajdują zastosowanie przepisy Pgg dotyczące ruchu zakładu górniczego. Rozszerzono wymagania dotyczące planu ruchu zakładu górniczego dla zakładu prowadzącego podziemne składowanie dwutlenku węgla, gdzie określono przedsięwzięcia niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa podziemnego składowania.

Kluczową zmianą w omawianej regulacji jest dodanie nowego rozdziału w dziale VI Pgg. Rozdział 4a, o którym mowa, zawiera przepisy właściwe wyłącznie dla podziemnego składowania dwutlenku węgla. Omówione w ww. rozdziale zagadnienia dotyczące lokalizacji kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla, mają za zadanie ograniczenie lokalizacji wyłącznie do miejsc odpowiednich pod względem geologicznym i przyrodniczym, które uniemożliwią wydobycie dwutlenku węgla poza kompleks podziemnego składowania i spowodowanie zagrożenia bezpieczeństwa powszechnego, zdrowia i życia ludzi oraz środowiska. Obszary, na których dopuszcza się lokalizowanie kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla (tj. obszary obejmujące wyeksploatowane złoża węglowodorów wraz z otoczeniem – w utworach zbiornika kambryjskiego w wyłącznej morskiej strefie ekonomicznej RP), zostały określone w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 3 września 2014 r. w sprawie obszarów, na których dopuszcza się lokalizowa-

nie kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla.

W celu spełnienia priorytetowego warunku bezpieczeństwa podziemnego składowania dwutlenku węgla, w nowelizacji ustawy zamieszczono również szereg zakazów, mających za zadanie ochronę zasobów wodnych, złóż kopalin oraz wykluczenie działalności polegającej na podziemnym składowaniu dwutlenku węgla na obszarach występowania lub zagrożonych oddziaływaniem gwałtownych zjawisk (aktywność tektoniczna itp.) lub innych działań mogących uniemożliwić bezpieczną eksploatację podziemnego składowiska dwutlenku węgla.

Podstawową zasadą eksploatacji i zamknięcia podziemnego składowiska dwutlenku węgla jest zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego oraz zapobieganie negatywnym dla środowiska skutkom podziemnego składowania dwutlenku węgla, w szczególności zanieczyszczeniu wód podziemnych. Z tego względu przedsiębiorca został zobowiązany m.in. do kontrolowania strumienia dwutlenku węgla kierowanego do podziemnego składowiska, a także dokonywania akceptacji jego składu, rejestrowania ilości oraz charakterystyki przyjmowanego i zatłaczanego dwutlenku węgla do podziemnego składowiska, prowadzenia monitoringu kompleksu podziemnego składowania CO₂, a także informowania organu właściwego w sprawach handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych o każdym przypadku wydostaniu się CO₂ poza kompleks podziemnego składowania i rozliczenia emisji ze składowiska. Skład strumienia CO₂ zatłaczanego do podziemnego składowiska musi spełnić kryteria akceptacji określone w przepisach wykonawczych. Zabronione jest również dodawanie do strumienia CO₂ odpadów oraz innych substancji, z wyjątkiem tych, które będą niezbędne w procesie przesyłania, zatłaczania, składowania, monitoringu i pomiaru migracji dwutlenku węgla.

Na przedsiębiorcę nałożono również obowiązek monitoringu kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla, którego podstawą jest plan monitorowania stanowiący element planu zagospodarowania podziemnego składowiska. Podstawowym celem prowadzenia monitoringu jest porównanie stanu środowiska, we wszystkich fazach działalności, z jego pierwotnym i modelowanym stanem oraz wykrycie ewentualnych wycieków dwutlenku węgla lub innych nieprawidłowości. Po przekazaniu odpowiedzialności KAPS CO₂ ma za zadanie kontynuować monitorowanie, tyle że z mniejszą intensywnością.

Rozdział 4a Pgg zawiera również regulacje dotyczące zamknięcia podziemnego składowiska dwutlenku węgla, rozumianego jako trwałe zakończenie zatłaczania gazu do podziemnego składowiska dwutlenku węgla oraz dalszych obowiązków spoczywających na przedsiębiorcy po zamknięciu składowiska. Zamknięcie składowiska nastąpi po wyczerpaniu jego pojemności, zgodnie z warunkami określonymi w koncesji na podziemne składowanie CO₂.

Przepisy nowelizacji ustawy dopuszczają również możliwość zamknięcia składowiska na wniosek przedsiębiorcy, w przypadku wystąpienia zdarzeń nieprzewidzianych w koncesji na podziemne składowanie dwutlenku węgla. Za każdym razem organ koncesyjny rozważy, czy zamknięcie składowiska jest uzasadnione. Możliwość zamknięcia wiąże się również z przejęciem odpowiedzialności za podziemne składowanie dwutlenku węgla przez KAPS CO₂. Zamknięcie

składowiska nie jest jednoznaczne z wygaśnięciem koncesji na podziemne składowanie CO₂. W ramach udzielonej koncesji przedsiębiorca jest zobowiązany do likwidacji zakładu górniczego, monitoringu kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla, przez okres nie krótszy niż 20 lat od dnia zamknięcia składowiska, informowania organu właściwego w sprawach handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych o każdym przypadku wydostania się dwutlenku węgla poza kompleks podziemnego składowania i rozliczenia emisji oraz, w razie potrzeby, podejmowania działań naprawczych oraz działań zapobiegawczych i naprawczych w rozumieniu ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie. Działania, o których mowa, przedsiębiorca wykonuje do czasu przekazania odpowiedzialności za zamknięte podziemne składowisko dwutlenku węgla KAPS CO₂. Dopiero po wypełnieniu wszystkich warunków określonych w koncesji na podziemne składowanie CO₂ nastąpi jej wygaśnięcie, z równoczesnym wydaniem decyzji o przekazaniu odpowiedzialności za zamknięte podziemne składowisko KAPS CO₂. W przypadku niewypełnienia przez przedsiębiorcę obowiązków przewidzianych w koncesji, np. obowiązków po zamknięciu składowiska, odpowiedzialność za składowisko przejmie KAPS CO₂ z wykorzystaniem środków zabezpieczenia finansowego.

Oprócz przepisów obowiązujących we wszystkich rodzajach działalności objętych Pgg, w rozdziale 4a wprowadzono dodatkowe obowiązki kontrolne odnoszące się do podziemnego składowania dwutlenku węgla. Określono wymaganą częstotliwość i przypadki prowadzenia kontroli. Zadania w tym zakresie powierzono Prezesowi Wyższego Urzędu Górniczego. Z wyników przeprowadzonych kontroli zostanie sporządzony protokół, zamieszczany w publicznie dostępnym wykazie danych. Do obowiązków nałożonych dyrektywą CCS należy również przegląd udzielonych koncesji na podziemne składowanie dwutlenku węgla. Zgodnie z dyrektywą CCS do rozdziału 4a Pgg wprowadzono także przepisy obejmujące coroczny obowiązek sprawozdawczy.

Przepisy nowelizacji ustawy, analogicznie do dotychczasowych rozwiązań, nakładają na przedsiębiorcę obowiązek wnoszenia opłat z tytułu prowadzenia działalności związanej z podziemnym składowaniem dwutlenku węgla.

Zgodnie z wymaganiami dyrektywy CCS zamknięte podziemne składowisko dwutlenku węgla podlega wpisowi do rejestru zamkniętych składowisk. W związku z tym, na mocy niniejszej regulacji rozszerzono zakres informacji gromadzonych w rejestrze obszarów górniczych, prowadzonym od lat przez państwową służbę geologiczną, w celu gromadzenia informacji o utworzonych w Polsce obszarach górniczych. Przekształcono wspomniany „rejestr obszarów górniczych” w „rejestr obszarów górniczych i zamkniętych podziemnych składowisk dwutlenku węgla”.

W związku z wprowadzeniem do Pgg nowego rodzaju działalności, w przepisach wskazano właściwe organy administracji geologicznej oraz nadzoru górniczego. Zadania związane z zatwierdzaniem projektów robót geologicznych oraz dokumentacjami geologicznymi, wymaganymi w związku z poszukiwaniem lub rozpoznawaniem kompleksów podziemnego składowania oraz podziemnym składowaniem dwutlenku węgla, wykonuje minister właściwy

do spraw środowiska, który jest jednocześnie właściwym organem koncesyjnym.

Ponadto, na mocy przepisów omawianej nowelizacji ustawy, z dniem 1 stycznia 2015 r. został utworzony Krajowy Administrator Podziemnych Składowisk Dwutlenku Węgla, który w imieniu ministra właściwego do spraw środowiska wypełnia zadania związane z przejęciem odpowiedzialności za podziemne składowisko dwutlenku węgla oraz przekazaniem odpowiedzialności za zamknięte podziemne składowisko dwutlenku węgla. Do jego zadań, w zależności od ww. sytuacji, należy m.in. monitorowanie podziemnego składowiska dwutlenku węgla i podejmowanie ewentualnych działań naprawczych.

Wykonywanie zadań KAPS CO₂, w myśl przepisów nowelizowanej ustawy, powierzono Państwowemu Instytutowi Geologicznemu – Państwowemu Instytutowi Badawczemu. Należy również dodać, że w celu zapewnienia skuteczności działań KAPS CO₂ rozbudowano model finansowania realizacji jego zadań, z wykorzystaniem środków pochodzących z realizacji zabezpieczeń środków ustanowionych w formie tzw. opłaty gwarancyjnej (w ramach zobowiązania wieloletniego, określonego w przepisach ustawy – Prawo ochrony środowiska), z realizacji gwarancji bankowych, gwarancji ubezpieczeniowych lub umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z możliwością przejęcia środków finansowych przedsiębiorcy związanych z ustanowionym zabezpieczeniem finansowym.

Jak już podkreślono na wstępie, dokonane zmiany w ustawie Prawo geologiczne i górnicze dotyczą wyłącznie podziemnego składowania dwutlenku węgla w ramach realizacji projektów demonstracyjnych technologii CCS.

W związku z tym minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki oraz ministrem właściwym do spraw zagranicznych został zobowiązany do opracowania sprawozdania zawierającego analizę wyników przeprowadzonych projektów demonstracyjnych wychwyty i składowania dwutlenku węgla oraz przedłożenia go Radzie Ministrów w terminie do dnia 31 grudnia 2024 r. Wspomniane sprawozdanie ma zawierać w szczególności:

1) ocenę:

– skuteczności i przydatności technologii wychwyty i składowania dwutlenku węgla w zakresie ograniczenia emisji dwutlenku węgla,

– bezpieczeństwa stosowania technologii wychwyty i składowania dwutlenku węgla dla zdrowia i życia ludzi oraz dla środowiska,

– potrzeby i zasadności dopuszczenia stosowania technologii wychwyty i składowania dwutlenku węgla na skalę przemysłową;

2) rekomendacje dotyczące dalszych działań w zakresie stosowania technologii wychwyty i składowania dwutlenku węgla na skalę przemysłową.

Zgodnie z przepisami końcowymi omawianej nowelizacji ustawy Pgg jej przepisy weszły w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem artykułów dotyczących m.in. utworzenia KAPS CO₂, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2015 r.

Tekst nowelizacji ustawy – Prawo geologiczne i górnicze jest dostępny na stronie internetowej Sejmu: isap.sejm.gov.pl.